بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2024/HC-B12/64
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް:** އިބްރާހީމް ނާސިފު (އެޑްރެސް ސިއްރުކުރެވިފައި)
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު

މައްސަލަ ބެލި ފަޒީލަތުންގެ މަޖިލިސް:
ފަޒީލާތު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަޒީލާތު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަޒީލާތު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ނިމުނު ތާރީޚް: 05 ރަޖަބު 1446 / 05 ޖަނަވަރީ 2025

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 21 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1446 / 22 ޑިސެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރު:

- **ނަންބަރު:** [redacted]
- **ނިންމި ކޯޓު:** [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 12 ޑިސެމްބަރު 2024
- **ނިންމުނު ތާރީޚް:** 12 ޑިސެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
ވަކީލު ފަރާތް:
ސީނިއަރ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ފާޠިމަތު ޝިފާ
ސީނިއަރ ޕްރޮސިކިއުޓަރ މުޙައްމަދު ސިނާން

އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުދާރީ ފަރާތް
އިބްރާހީމް ޝާހިދު (އެޑްރެސް [illegible])
ވަކީލު ފަރާތް:
ނެތް

ނޯޓު - ކޯޓު އަމުރު – [illegible]

[redacted]

މައްސަލައިގެ ތަފާޞީލު

1. މިއީ، [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުމުން ބެލިފައިވާ މައްސަލައެކެވެ. މި [illegible] [illegible] ފަރާތަކީ [redacted]، އިބްރާހީމް ނާސިރުއެވެ.

2. މި ޙުކުމްގައި "އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް" ނުވަތަ "ދައުލަތް" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ރިފަރކޮށްފައެވެ. "އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް" ނުވަތަ "އިބްރާހީމް ނާސިރު" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ [redacted]، އިބްރާހީމް ނާސިރަށް ރިފަރކޮށްފައެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާގޮތް

3. އިބްރާހީމް ނާސިރު، [illegible] އާއިލާގެ ކުޑަކުއްޖަކާ (އޭނާގެ 8 އަހަރުގެ ކުއްޖާ) [illegible] މައްސަލައިގައި އިބްރާހީމް ނާސިރު، 12 ނޮވެމްބަރު 2024 ދުވަހު، ހައްޔަރުކުރެވިފައިވެއެވެ.[1]

4. ކުޑަކުދިންނާމެދު ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނަށް ދޭ އަދަބުގެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނުގެ[2] 31 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ހިނގައިފާނެކަމަށް ދައުލަތުން ގަބޫލުކުރެވޭތީ، 30 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް [illegible] އެދުމުން، [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން އޭނާ 30

---

[1] [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ކޯޓު އަމުރު

[2] ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (މިގޮތުން މި ޙުކުމްގައި ކުޑަކުދިންނާމެދު ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނަށް ދޭ އަދަބުގެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނު ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 އަށް ރިފަރކޮށްފައެވެ.)

ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ބަންދުކޮށްފައިވެއެވެ. އެ އަމުރުގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތް ބަންދުކޮށްފައިވަނީ އޭނާ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ފެންނާތީއާއި، ހެކިބަސްދޭންތިބި ފަރާތްތަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާނެކަމަށް ފެންނާތީ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

5. އިސްވެ ބުނެވުނު އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވީ، ކުޑަކުދިންނާ ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އިތުރު 30 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތް ބަންދުކޮށްދިނުމަށް ދައުލަތުން އެދުމުން، 12 ޑިސެމްބަރު 2024 ދުވަހު [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި އަޑުއެހުމެއް ބާއްވާ، އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ކޯޓު އަމުރުން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ނިންމާފައިވެއެވެ.

6. މިއީ ބުނެވިދިޔަ ނިންމުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ

7. ދައުލަތުގެ ނިޔާބަތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ:

7.1. [redacted] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] (12 ޑިސެމްބަރު 2024) ކޯޓު އަމުރުން ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ [illegible] ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ނިންމާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނާ ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކަކަށް ޢަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާއާއި، 28 ވަނަ މާއްދާއާއި، 30 ވަނަ މާއްދާއާއި، 32 ވަނަ މާއްދާއާއި، 33 ވަނަ މާއްދާއާއި ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި؛

7.2 [redacted] [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] (12 ޑިސެންބަރު 2024)
ކޯޓު އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިބްރާހީމް [illegible] އަހްމަދު [illegible]** (2021/SC-A/12) ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ، [illegible] [illegible] ނުކުތާތަކުގެ އުސޫލު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ ޚުލާސާ

ފުރަތަމަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

8. އެއްވެސް މީހަކާމެދު [illegible] ހުކުމްކުރުމުގެ ކުރިން އެ މީހަކު ބަންދުގައި [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެ ޤާނޫނުގެ [illegible] އެ [illegible] [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ޤާނޫނުގެ [illegible].

9. ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ހާއްސަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން މީހެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތު އުފުލޭ ހިނދު، އެ މީހަކީ [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ޢަބްދުﷲ**[3] ޤަޟިއްޔާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. މުޙައްމަދު [illegible]**[4] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ހާއްސަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން [illegible]، އެ ޤާނޫނުގެ 28 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެއެވެ.

10. [redacted] [illegible] [illegible] [redacted] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވެއެވެ.

11. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. [illegible]**[5] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]

---

[3] [2024] SC 15

[4] 2023/HC-B12/83

[5] 2018/HC-A/207

ތުހުމަތުކުރުވިފައިވާ މައްސަލައިގެ ބާވަތުން (އިތުބާރުކުރެވޭ މަޤާމެއްގައިހުރެ އުފަން ދަރިއަކާމެދު ޖިންސީ ގޯނާކުރުން) މުޖުތަމަޢަށް ދޫކުރެވިފައި ހުރުމުން [illegible] ވަކިން [illegible] [illegible] ގޮތުން ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ އިޚްތިޔާރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. [illegible] [illegible]**[6] ގެ ޤަޟިއްޔާގައި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ އިޚްތިޔާރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވާކަން [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

12. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތް [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް އިތުރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވުމުގެ [illegible] [illegible]

---

[6] 2021/HC-B12/51

ދައުލަތުން ދަޢުވާކުރާފައި، [illegible]، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށްއެދި އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތް [illegible] [illegible] [illegible] މަސައްކަތްކޮށްފައިނުވާކަން، އަދި އެކަމުގެ ހެކި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަލައިދެއްވުމަށް [illegible] ދައުލަތުން ދެކެއެވެ.

13. އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު މި މައްސަލައަކީ އަދި ތަޙްޤީޤު ނިމި، 25 ޖަނަވަރީ 2025 ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ބަލައިގަނެވިފައިވާ މައްސަލައެއްކަމާއި، [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުން [illegible].

14. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. [illegible] [illegible][7] މައްސަލައާއި، އަދި ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. [illegible] [illegible] [illegible][8] މައްސަލައިގައި، [illegible] މައްސަލައެއްގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] އެ މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުން [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[7] [2024] SC 14

[8] [2024] SC 23

ހާއްސަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގައި ތަޙްޤީޤުގެ މަރުޙަލާއާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ބަންދުގައި މީހަކު ދެމެހެއްޓުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގައި އަމުރެއްނެރުމުގެ ކުރިން ކޯޓުން ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެ ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ މާޒީގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް އެފަދަ ކުށުގެ ތުހުމަތު އުފުލިފައިވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ހިމެނޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ނިންމި ސަބަބަށް ބަލާއިރު ކުރިން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު މައްސަލައަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިނުވާކަމަށް ދައުލަތުން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ދެވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭ

15.ކުށް ކަނޑައެޅުމުގެ ހާއްސަ ޤާނޫނުގައި ވަކި ކަމެއް ކުރުމުގެ ހާއްސަ އުސޫލުތަކެއް ކަނޑައަޅައިދީފައިވާ ޙާލަތުގައި އެ ޤާނޫނަކަށް އިސްކަން ދޭންޖެހޭނެކަމަށް ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 212 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ހާއްސަ އުސޫލުތަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްވެސް ކަމަކާ ގުޅިގެން އާންމު [illegible] [illegible] [illegible] ސާފުކަމާއި، **[illegible]**[9] [illegible] ހާއްސަ އުސޫލުތަކުގެ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅައިދީފައިވާ [illegible] ހާއްސަ [illegible] [illegible] ހާއްސަ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންކަމާއި، އާންމު [illegible] އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު[illegible] ކަންކަމާއި [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

---

[9] [2021] SC 34

16. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް މި ޝާހިދުގެ އިތުރު ތުހުމަތެއް ކުރެވުނުކަމާމެދު ވިދާޅުވެ ހުށަހަޅުއްވައިދިނުމުން، ދަޢުވާލިބުން އަމުރު ނުކުތް ފަސޭހަތަކާ ރިޢާޔަތްކުރައްވައި އެންމެ އިޖްރާއާތުތަކަކީ ސާފުކޮށް ހާޖަ އަމުރުގައި ބުނެފައިވާކަމާއި، ކުރެވިދާނެ ޖިނާޢީ ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު އަސާސީގެ އަދަބުދިނުމުގެ ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ ތުހުމަތުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭގައި، އެކަމުގެ މައްޗަށް ދަޢުވާ ކުރާ ގޮތުގެ ދަށުން ހުށަހަޅާފައިވާ ދަލީލު ބަލައިގަތުމުގެ ބަސްދީގައި ޖިނާޢީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ ދަށުން ތަޙުޤީޤުކުރައްވައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިބްރާހީމް ސަޢީދާއި އެހެން ފަރާތް**[10] ގެ ނިޔާގައި ކަނޑައަޅާފައި އިޖުރާއަތުގައި މަސައްކަތް ނުކުރުމުގެ އުސޫލާ ޚިލާފުވާކަމުގައި ދައުލަތުން ދެކެއެވެ.

17. މާއްދާ ގާނޫނުން ބަންދުކުރެއްވިދާނެ ގޮތް ފުރުޞަތު ކަނޑައެޅިފައިވާތީ، އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތް ބަންދުން ދޫކުރެވުނު އަމުރު ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖިނާޢީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ދެއްވާފައި، ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތް ބަންދުކުރުމަށް ގެނެވުނު، ކުރެވިދާނެ ޖިނާޢީ ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު އަސާސީގެ އަދަބުދިނުމުގެ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ ބައިގައި ހުރި މާއްދާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ އެންމެ އިޖުރާއަތަށް ރިޢާޔަތްކުރައްވައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ދެންނެވުނު ގަސްދުތަކުގެ ބަލަރަމާ ކުރެވިދާނެ އިޖުރާއަތަކަށް މަސައްކަތް ނުކުރުމުގެ އުސޫލާ ޚިލާފުކަމަށް ދައުލަތުން ދެކެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ދެކޭގޮތް:

18. ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދެއްވާފައިވާ،

18.1 މި މައްސަލައިގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަކީ ބަންދުން ދޫކޮށް ހުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ، އެފަދަ ފަރާތުން ހިނގައިދިޔަ ނުރައްކާ ކުރުމުގެ އިރުޝާދާއި، ހުކުމުގެ ސަރަޙައްދުން އެފަދަ ފަރާތުން ނުރައްކާ ހުރި

---

[10] [2021] SC34

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާއާއި، 28 ވަނަ
މާއްދާއާއި، 30 ވަނަ މާއްދާއާއި، 32 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، 33 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން
[illegible] [illegible] 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]؛

18.2 އިސްތިއުނާފު[illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 07
(ހަތެއް) ދުވަހުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފު[illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible]

19. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު[illegible] ފަރާތުން [illegible].

20. އިސްތިއުނާފު[illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅުން ފާހަގަކުރާ ކަންތައްތައް

މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަންކަން

21. މި އިސްތިއުނާފުގައި މި ޤަޟިއްޔާގެ ކުރިމަތީގައި އޮތީ މައިގަނޑު ދެސުވާލެއްކަމުގައި [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

އެ ސުވާލުތަކަކީ:

21.1 އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތް ދަށުކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީގޯނާކުރާ މީހުންނަށްދެވޭ ޚާއްސަ އަދަބުތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ މަޤްސަދާއި އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] އެ ޤާނޫނުގައި އެކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] އެއް ސުވާލު އަދި

21.2 ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީގޯނާކުރާ މީހުންނަށްދެވޭ ޚާއްސަ އަދަބުތަކާބެހޭ ޤާނޫނާއި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޚާއްސަ ޤާނޫނާއި އަދި ޤާނޫނު [illegible] [illegible] އުސޫލާ [illegible] ނިންމާފައިވާ [illegible] [illegible] ސުވާލެވެ.

ބެލި ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަންކަމާ ގުޅޭ މި ޤަޟިއްޔާ އެކަންކަން [illegible]

އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތް ދަށުކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީގޯނާކުރާ މީހުންނަށްދެވޭ ޚާއްސަ އަދަބުތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ މަޤްސަދާއި އެ ޤާނޫނުގައި [illegible] [illegible] އެ ޤާނޫނުގައި އެކަންކަން [illegible] [illegible] [illegible]

22. އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނަށްދެވޭ ޚާއްސަ އަދަބުތަކާބެހޭ ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible].

23.ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މުޖުރިމުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

"2.މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަކީ، އަންނަނިވި މަޤްޞަދުތައް ޙާޞިލުކުރުމެވެ.

(ހ) މުޖުތަމަޢުގައި ހިމެނޭ ކުޑަކުދިންނަށް ނުރައްކާތެރިވެދާނެ ފަދަ މީހުންގެ ސަބަބުން، އެކުދިން ރައްކާތެރިކުރުމާއި، އެފަދަ [illegible] ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ށ) ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ނ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުޑަކުދިންނަށް ކުރާ ޖިންސީ ގޯނާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ރ) ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މުޖުރިމުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ބ) ޖިންސީ ގޯނާއިން ކުޑަކުދިންނަށް [illegible] [illegible] [illegible].

(ޅ) ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ކ) ކުޑަކުދިންނަށް ކުރާ ޖިންސީ ގޯނާކުރުމާ ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] ޖިންސީ ގޯނާކުރުމާ [illegible] [illegible] [illegible]."

މިހެންނެވެ.

24.ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މުޖުރިމުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

"28. ކުށެއްގެ [illegible] މީހަކު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible]

[illegible] ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން [illegible] ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް [illegible] އަދި [illegible] ނުވަތަ [illegible]"

މިގޮތަށެވެ.

[illegible] ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގައި ބަދަލުގެނައުން؛

"30. (ހ)މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރާ [illegible] ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް [illegible] ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް [illegible]

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް [illegible] ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް [illegible]"

މިގޮތަށެވެ.

[illegible] ޤާނޫނުގެ 32 ވަނަ މާއްދާގައި ބަދަލުގެނައުން؛

"32. [illegible] މި ޤާނޫނުގެ 30 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible]

(ހ) [illegible]

(ށ) [illegible]

([illegible]) [illegible]

([illegible]) [illegible]

([illegible]) [illegible]

([illegible]) [illegible]

([illegible]) [illegible]

([illegible]) [illegible]

([illegible]) [illegible]"

[illegible]

[illegible] 33 [illegible]

"33. ([illegible]) [illegible] 30 [illegible] 30 [illegible]

([illegible]) [illegible] 30 [illegible] 30 [illegible]

([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible] 30 [illegible]"

މިފަދައިންނެވެ.

25. ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތުތަކެއް ހިންގުމުގެ ޤާނޫނަކީ ޚާއްޞަ ނޫން ޤާނޫނެއް ނޫނެވެ. އެއީ ޚާއްޞަ ޤާނޫނެކެވެ. އެ ޤާނޫނުގެ ޝަރުޙަށް، އެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ ކުށްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ކުރިމަތިވާ ނުރައްކާތަކުން ހައްދު ކޮށްދީ، ކުޑަކުދިންނާއި އާންމުންގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި އެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަށް ބަލާއިރު އެނގެއެވެ. އެހެންކަމުން، އެ ޤާނޫނުގެ އެންމެހައި މާއްދާތައް ކިޔައި ތަފްސީރުކުރަންޖެހޭނީ އެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު ހާސިލުވާ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ބިނާކޮށްގެންކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެމެވެ.

26. ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތުތަކެއް ހިންގުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކީ، ޝަރުޢީ މަޙްކަމާއި ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކުން ނިގުރާނީން ބަލަހައްޓާ މީހެއްކަމުގެ ބައިގެ ހިފެހެއްޓުމާ ޖެހޭނެކަން އެ ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާއިން ސާފުކޮށް އެނގެން އޮތްކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަމެވެ.

27. ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތުތަކެއް ހިންގުމުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހުންނަކީ، އެ މީހުންގެ ހުރިހާ ކުޑަކުދިންގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވާ އަދި ހަޤީޤަތެއް ނުވަތަ ހާލަތެއް ދޫކޮށްލުމަކީ ޤާނޫނު ޤަބޫލުކުރެވޭ ގޯނާކުރުން ކުރިމަތިވެދާނެ ގޮތުގައި އެގޮތުން ގޯނާކުރެވިދާނެ އެ އިޖުރާއަތު އަޅަންޖެހޭނީ ހިރާ ބަންދުކުރުމަކީ އޭގެ ކުޑަކުދިންގެ އަރިހުން ފާހަގަކުރަމެވެ. އެކަން އެގޮތުން ހިރާ ބަންދުކުރުމަކީ އޭގެ ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އިޖުރާއަތުތަކެއް ހިންގުމުގެ ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގައެވެ.

28. އަޅުގަނޑުގެ ކުރިމަތީގައި އޮތް މައްސަލައަށް ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފައިވާ ޝަރީޢަތުން ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ނިންމި ނިންމުމުގައި ބަރަވެރިޔާ ވާނީ އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ޙާލަތްތަކުގެ އަސާސް ނެތިކަމެވެ

އަހުރެންނަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަހުރެންނަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

29.ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްސަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނު [illegible] [illegible] ގޮތުން، އެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން [illegible] އަހުރެންނަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

30.އެހެންކަމުން، ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހާއަށް، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާ [illegible] އަދި [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްސަ އުސޫލުތަކަކަށް އަމަލުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[11]

---

[11] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/13 ގެ ޤަޟިއްޔާ (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. [illegible] އަބްދުﷲ)، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-B12/83 ގެ ޤަޟިއްޔާ (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. [illegible] [illegible])

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނާއި ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު [illegible] ދަށުކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

31. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް ސަބަބުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް ދަށުކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުން ކުށުގެ ބާވަތާއި އެ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ [illegible] އެނގެން [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

32. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ **[illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]** [illegible] 24، 25 އަދި 26 ވަނަ ނަންބަރުތަކުގައި، "[illegible] [illegible] [illegible]" މި ސުރުޚީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 212 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި [illegible].

33. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] އަމަލުކުރުމުގެ ޤާނޫނަކީ ޚާއްޞަ ޤާނޫނެއެވެ. އެ ޤާނޫނަކީ، ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގެ ކުށްތަކުގެ ސީރިއަސްކަން އަންގައިދޭ ޤާނޫނެއެވެ. އެ ޤާނޫނަކީ، ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގެ ކުށްތަކުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ހަރުކަށި އިޖުރާއީ ނިޒާމެއް [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނެއެވެ.

34. ކަމުގެ ހަޤީޤަތް މިހެން [illegible]، ޚާއްޞަ ޤާނޫނު ތަފުސީލުކުރަންޖެހޭ [illegible]

35. [illegible]

36. [illegible]

[illegible]

37. [illegible]

އިޖުރާއަތާއި އާއްމު އިޖުރާއަތު ޤަސްދުނިނުކުރުމުގެ އުޞޫލު ދިފާޢުކަން ފުނިގަން އޮތީ، [redacted] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލްކޮށް، މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

38. އަދި މިއަދުން ފެށިގެން 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް އޭނާ މި ކޯޓުން ބަންދުކުރުން، މިއަދުން ފެށިގެން 02 (ދޭއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ ބަންދާމެދު ގޮތް ކަނޑައަޅުއްވަން ދައުލަތުން ހުށަހަޅައިފިނަމަ، [illegible] 05 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ ބަންދާމެދު އަމުރުން ގޮތް ކަނޑައަޅުއްވަން އަންގައި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ރައުޔު

39. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހަސަން ޝަފީޢުގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލްގެ ރައުޔު

40. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހަސަން ޝަފީޢުގެ ރައުޔަށް ތާއީދުކުރަމެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން އުސޫލުގައި ހުރުމުން، [redacted] ގެ [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] [illegible] އަމުރު ބާޠިލްކޮށް، މިއަދުން (05 ޖަނަވަރީ 2025) ފެށިގެން 07 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް [redacted]، [illegible] [illegible] ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކޮށް، މިއަދުން (05 ޖަނަވަރީ 2025) ފެށިގެން 02 (ދޭއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ ބަންދާމެދު ގޮތް ކަނޑައެޅުމަށް ކަމާބެހޭ ކޯޓަކަށް [illegible] [illegible]، [illegible] 05 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އޭނާގެ ބަންދާމެދު [illegible] ގޮތް ކަނޑައެޅުމަށް އަންގައި، މި [illegible] [illegible] [illegible] ހައިކޯޓުގެ [illegible] ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ހުކުމްކޮށްފިއެވެ.

[illegible]

ފަނޑިޔާރު [illegible]

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު [illegible]